

slechts heel lastig te beantwoorden zijn. Zeker wanneer het op tellen en vergelijken aankomt, is de computer een onovertroffen hulpmiddel.

Ongetwijfeld heeft de auteur gelijk wanneer hij stelt dat digitale bibliotheken totnogtoe al te zeer opgezet werden als een statische verzameling van pdf- of word-documenten. Hoewel hij ook inziet dat het wetenschappelijk onderzoek door vrij eenvoudige technieken als doorverwijzing vanuit dergelijke bronnen naar gerelateerde documenten, door citatiegegevens toch een heel stuk eenvoudiger geworden is. De vraag is echter of het Perseus-project in de praktijk uitbreidbaar is naar wetenschapsgebieden waar met aanzienlijk grotere collecties materiaal gewerkt wordt dan bij de studie van Griekse of Latijnse auteurs.

Het enthousiasme van de auteur werkt aanstekelijk en maakt van dit boekje aangename lectuur. Toch mogen we onze ogen niet sluiten voor een paar onvolkomenheden. Waarschijnlijk was de auteur van plan een veel dikker boek te schrijven, want hij neemt een grote aanloop van zo'n 30 pagina's voor zijn inleiding. De volgende hoofdstukken worden daarna steeds korter, waarna het geheel eindigt bij een 100-tal bladzijden... In die inleiding weidt hij ook uit over de 'Sidereus Nuncius' van Galileo. Hij zou dit werk

namelijk gaan gebruiken om allerlei dingen duidelijk te maken rond digitale bibliotheken. En hij verwijst er in de volgende hoofdstukken inderdaad ook hier en daar naar. Maar een dergelijk lang verhaal over de ontstaansgeschiedenis van dit boek is niet in verhouding tot het gebrek aan diepgang over technische kwesties die tot de kern van het onderwerp behoren.

Het boekje is zeker het lezen waard, maar de lezer mag niet verwachten dat het een leerboek is over hoe je een digitale bibliotheek opzet.

Digitaal of niet-digitaal?

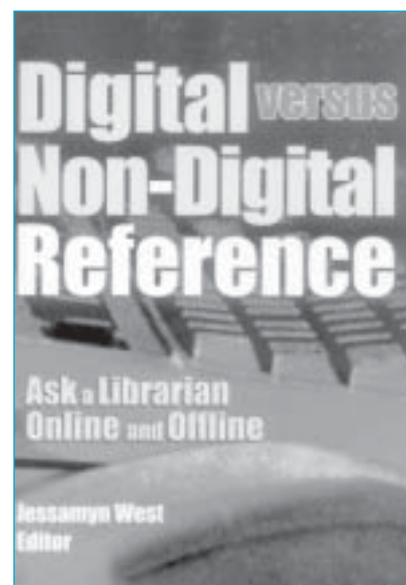
Dit werk analyseert de kwaliteit van, al dan niet commerciële 'Ask a Librarian'-diensten en vergelijkt die met de traditionele bibliotheekdiensten. Het bekijkt gebruikergerichte diensten als Ask Jeeves en Google Answers. Academische bibliotheken en informatiespecialisten delen hun goede en slechte ervaringen met het opzetten van een AskA-dienst en het uitbesteden van inlichtingenwerk. Naast de ervaringen van bibliothecarissen bevat dit werk ook casestudies, plannen van aanpak en filosofische essays.

Veel auteurs steken hun vrees niet onder stoelen en tafels dat het internet in bibliotheken steeds meer evolueert van een middel naar een bron van inlichtingenwerk. West zou West niet zijn als ze daar geen politieke overpeinzingen over offsite en outsourced inlichtingenwerk over zou hebben. Daarnaast moet de platitude "it's all available online" eraan geloven en wordt er licht geworpen op culturele en taalbarrières bij tekstgeoriënteerd inlichtingenwerk.

In plaats van te focussen op één technologie, biedt het boek een expansief beeld en belicht het het onderwerp in al zijn facetten. Naast de academische bibliotheken is er ook ruimte voor archieven, rechtsbibliotheken, administraties en grote openbare bibliotheken.

Het boek is thematisch opgebouwd en onderzoekt onderwerpen uit het verleden (*The Old versus The New*), het heden (*How We Do It Here*) en de toekomst (*A Few Things to Think About*). Het eerste hoofdstuk biedt de lezer de mogelijkheid om traditionele informatiediensten te evalueren en te bekijken door de bril van de moderne technologie. De centrale vraag is dan of we uit die traditionele technieken lessen kunnen trekken. Telefonische informatiediensten en diensten via e-mail passeren de revue.

Volgens Kathleen Kern lag voornamelijk het bedrijfsleven aan de grondslag van de AskA-diensten. In deze sector was het noodzakelijk om snel, bondig en op afstand informatie te verstrekken, maar sinds de jaren 1970 gingen die informatiediensten hun focus ook op de bredere maatschappij richten. Hoewel de aanpak verschilde van bibliotheek tot bibliotheek, was het voor de meeste duidelijk dat de afbakening lag in het verstrekken van bondige informatie, de zogenaamde quick-reference, en men ontmoedigde de uitvoerige vragen en de 'research assistance' via de telefoon.

Piet De Keyser, coördinator hogeschoolbibliotheken
Katholieke Hogeschool Leuven
piet.de.keyser@khleuven.be

Digital libraries and the challenges of digital humanities / Jeffrey A. Rydberg-Cox. – Oxford : Chandos Publishing, 2006. – xv, 103. – (Chandos information professional series) ISBN 1-84334-134-4

Susan M. Braxton en Maureen Brunsdale verkennen de historische ontwikkeling van de e-mailinformatiediensten en behandelen de case van de Illinois State University. E-mail werd in bibliotheken oorspronkelijk gebruikt voor interbibliotheecair leenverkeer en traditionele communicatie tussen bibliotheken onderling. Dit zou in de late jaren 1980 doorbroken worden en volgens de auteurs beschikten in 1999 reeds 45% van de academische bibliotheken over één of andere vorm van e-mail-informatiedienst.

Abigail Leah Plumb beschrijft haar ervaringen met de University of Michigan's Internet Public Library (IPL), een digitaal bibliotheekproject. Zij onderstreept het voordeel van de zelfredzaamheid van de studenten. Een bijkomend pluspunt was dat bepaalde informatiebemiddelingsvaardigheden aangeleerd konden worden zonder de nodige 'pottenkijkers'.

Katharine A. Salzmann behandelt de voordelen van AskA-diensten voor archieven om gebruikers-op-afstand toegang te geven tot archiefstukken.

In deel twee handelen 4 essays over het digitale inlichtingenwerk in specifieke domeinen, zoals in commerciële sectoren en meertalige omgevingen. De menselijke factor wordt niet vergeten, want volgens Jenny Baum en Kate Lyons wordt er dan ook heel wat verlangd van de inlichtingenwerkers die de AskA-diensten bemannen.

In het laatste deel komt de toekomst van het digitale inlichtingenwerk aan bod. Mita Sen-Roy stelt de terechte vraag wat de sociale impact zal zijn bij de technologische keuzes. En Bruce Jensen benadrukt de nood aan verder onderzoek naar AskA-diensten.

Digital versus Non-Digital Reference is een waardevolle bron voor iedereen die meewerkt aan de ontwikkeling van internetgebaseerde informatie diensten met een menselijke intermediair. Het is een provocatieve reflectie over belangrijke vraagstukken rond digitaal inlichtingenwerk en de gevolgen voor het werk van de bibliotheekmedewerkers.

Jan Van Hee, docent en zelfstandig adviseur
jvanhee@maarifa.be

Digital versus Non-Digital Reference : Ask a Librarian Online and Offline / Edited by Jessamyn West, Mlib. - New York: Haworth (published simultaneously as The Reference Librarian, no. 85), 2004. - 154 p. - ISBN 0789024438.

Archiefwijzer

Deze handleiding is bedoeld voor degenen die in een (Nederlands) archief onderzoek gaan doen. Het bevat een korte introductie over het ontstaan en het doel van het (Nederlands) archiefwezen en een overzicht van de huidige situatie. Dan volgt waar het eigenlijk om gaat: hoe kun je te werk gaan om te vinden wat je zoekt; in wat voor soorten archiefstukken zou interessante informatie kunnen staan en hoe vind je die. Het zoeken naar informatie over personen is de inhoud van het laatste hoofdstuk.

Ik vind het een nuttige en aardige bron. Het heeft een behapbare omvang, de eigenlijke inhoud omvat 120 pagina's en het bevat bijna 40 pagina's bijlagen en een index. Het is overzichtelijk, toegankelijk, op de praktijk gericht en goed geschreven. Mede door de tientallen aardige illustraties van archiefstukken is het buitengewoon aantrekkelijk, het verleden fascineert nu eenmaal.

Er is in archieven de laatste jaren door de digitale ontwikkelingen het een en ander veranderd. Daaraan wordt in deze herziene druk gepast aandacht geschonken. Er staan trouwens ook enkele tientallen nu belangrijke uri's van archieven en organisaties in (waaronder www.vvbad.be).

Een van de goede dingen van deze tijd is dat archiefcollecties via het www/Internet toegankelijk worden gemaakt en dat studenten en belangstellenden van die toegang gebruik maken (ik voorzie dus een toenemende belangstelling voor archieven dankzij www/Internet). Deze handleiding is waardevol doordat het duidelijk maakt hoe een archief werkt, je krijgt een beeld van wat je kunt verwachten.

In de bibliotheek van de TU Delft, in de open opstelling, staat de tweede druk, uit 1994, toen nog *Archief*wijzer*. Het ziet eruit alsof het goed gebruikt is. Dat zal met deze druk ook wel gebeuren. Ik wens belangstellenden in historisch onderzoek in (Nederlandse) archieven toe dat ze erop geattendeerd zullen worden.

Kees van der Meer, Universitair hoofddocent
k.vandermeer@ewi.tudelft.nl

Archiefwijzer: handleiding voor het gebruik van archieven in Nederland. / Yvonne Bos-Rops, Marijke Bruggeman, Eric Ketelaar. - 3de herziene druk. - Bussum: Coutinho, 2005.